BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 311 Luni 14 Noembrie 1938
14 Pagini P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. No. 120. 285/938

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Poziția economică a României

După cum era firesc — și după cum de atâtea ori am întrevăzut prin cele scrise de noi în ziarul acesta — interesul arătat țării noastre de cercurile hotăritoare ale marilor state occidentale n'a întârziat să se afirme odată cu lămurirea situației creiate în Europa centrală, după desmembrarea statului cehoslovac, lămurire care scoate în evidență rolul economic și politic de prim ordin ce revine astăzi României în această regiune europeană.

Așezarea ei la gurile Dunării, care o face stăpână pe porțile de legătură dintre țările Occidentului și țările Orientului, isvoarele ei naturale de bogăție nepuse decât parțial în valoare, ascendentul dobândit în urma consolidării economiei și creditului său din ultimii ani, fac din țara noastră un centru de atracție și obiectul unor atenții generale, care-i deschid cele mai frumoase perspective de viitor.

Transformările recente petrecute în Europa Centrală par să deplaseze centrul de echilibru al zonei dunărene spre București. Fapt e că încă de pe acum Capitala României a început să se afirme ca loc de întâlnire al marilor curente de afaceri și de inițiative, colaborarea noastră pe toate tărâmurile fiind astăzi dorită și solicitată din toate părțile. Adevărul e că puține sunt azi țările care să ofere condițiuni mai atrăgătoare pentru asemenea colaborări de cât țara noastră.

Evitând experiențe de avantgardă, am izbutit să asigurăm economiei naționale climatul necesar desvoltării activităților. E de ajuns să amintim că am fost printre ultimele țări care au recurs la regimul de control al operațiunilor valutare, după cum am fost printre primele, care să dovedim practic — prin începuturi de executare — că suntem gata să ne liberăm de jugul măsurilor excepționale și de restricție, spre a așeza relațiile de schimb și de interese cu celelalte țări pe temeiul libertății și al cooperării economice.

Datorită acestei politici înțelepte, Bucureștii tind să devină cea mai mare și cea mai accesibilă piață din Sud-Estul Europei, așa cum încep s'o recunoască astăzi importante organe de opinie publică din țările apusene.

Înțelepciunea cu care vom ști să folosim condițiunile favorabile ale situației noastre și ale momentului istoric pe care-l parcurgem, chibzuința cu care vom ști să răspundem ofertelor de colaborare, fără a ne angaja într'o direcție rigidă și unilaterală, vor fi pentru noi pârghia independenții, siguranței și prosperității în viitor.

Acordul anglo-italian
intră în vigoare dela 16 Noembrie

Londra, 11 (Rador).— Acordul anglo-italian va intra în vigoare la 16 Noembrie.

In aceeași zi, lordul Perth va prezenta noile sale scrisori de acreditare pe lângă Regele Italiei — Impărat al Etiopiei.

Proces de înaltă trădare in Germania

Londra, 11 (Tel. part.). — „News Chronicle" publică o informație primită din Berlin, anunțând că în curând se va judeca acolo procesul a 21 de persoane, acuzate de înaltă trădare, de elaborare de planuri pentru răsturnarea guvernului, etc. Ziarul crede a ști că aceste persoane sunt acuzate de a fi întreținut legături cu străinătatea și că ele vor fi condamnate la moarte.

„News Chronicle" precizează că unul din principalii acuzați e scriitorul Nikisch, care, în calitate de agent al generalului Seckt, fost comandant al Reichswehr-ului, a vizitat, în 1926, U. R. S. S. Pe vremea aceea, Nikisch ducea tratative în vederea construirii de uzine militare în U. R. S. S., pentru fabricarea de tancuri, tunuri și alte furnituri necesare armatei germane.

Ziarul englez mai anunță că Nikisch și soția lui au fost arestați în Martie 1937 de agenții poliției secrete germane. Ei sunt deținuți în închisoarea Moabit din Berlin. „News Chronicle" comunică apoi că unul din funcționarii publici cu vază, dat și el în judecată, sub acuzație de înaltă trădare, s'a sinucis în închisoare.

Dela stânga la dreapta: **Contele Welczeck, ambasadorul Germaniei la Paris, prof. Magnus și dr. Brandt — medicul cancelarului Hitler — și un atașat de ambasadă în fața clinicei unde fusese internat von Rath, după atentatul dela ambasada germană din Paris**

Noul președinte
al Republicii turcești

Adunarea națională a ales eri, cu unanimitate, pe d. Ismet Inonu, cel mai apropiat colaborator al lui Kemal Liberatorul

D. ISMET INONU

Ankara, 11 (Rador). — *Marea Adunare Națională s'a reunit Vineri la ora 11, fiind convocată de președintele ei, spre a alege pe noul președinte al republicei în locul defunctului președinte Ataturk. Ședința a avut un caracter cu adevărat istoric. Au asistat toții deputații. In tribune s'a remarcat prezența membrilor corpului diplomatic, a numeroși înalți funcționari și a reprezentanților presei turcești și străine.*

La deschiderea ședinței, în mijlocul unei tăceri pioase, s'a dat citire comunicării guvernului cu privire la încetarea din viață a marelui conducător al Turciei moderne, Ataturk Liberatorul.

Președintele Adunării, în picioare și cu o voce copleșită de emoție, a pronunțat o scurtă cuvântare în cursul căreia s'a făcut interpretul durerii imposibil de descris a națiunei. El a declarat că Adunarea va consacra o altă zi memoriei marelui dispărut și înainte de a trece la alegerea noului președinte al republicei, a invitat Adunarea să păstreze tăcere timp de cinci minute, în amintirea lui Ataturk.

Emoția Adunării și asistenței a atins în acest moment punctul culminant: femei și bărbați plângeau; liniștea era întreruptă numai de suspine, cu greu înăbușite.

Adunarea a trecut apoi la vot, procedând la alegerea noului președinte prin vot nominativ și secret.

La ora 11,45 președintele Marei Adunări Naționale a proclamat rezultatul votului: d. Ismet Inonu a fost ales președinte al republicei, întrunind unanimitatea votanților, adică voturile celor 348 de deputați, membri ai Adunării.

După 20 de minute, d. Ismet Inonu a intrat în sala de ședință, fiind primit cu lungi aplauze de toți deputații și de întreaga asistență.

După ce a depus jurământul, d. Ismet Inonu a rostit un discurs patetic.

După o oră, noul președinte al republicei a părăsit palatul Parlamentului în aclamațiile frenetice ale populației, strânsă pe toate străzile din jur.

La ora 15 d. Ismet Inonu a primit felicitările înalților funcționari ai statului.

ISMET INONU, NOUL PREȘEDINTE AL REPUBLICII TURCEȘTI

de N. BATZARIA

Scriam în articolul nostru de Vineri: „Ismet Inonu apare ca persoana cea mai indicată să ocupe locul rămas vacant prin încetarea din viață a lui Kemal Ataturk".

Această afirmație a fost confirmată de vestea că Adunarea Națională dela Ankara l-a ales ca președinte al Republicii, alegere care a dovedit din partea reprezentanților poporului turc o înțelegere exactă și fericită a situațiunii, o grije de a asigura, fără devieri și șovăeli, continuitatea liniei de conduită pe care s'a menținut cu atâta pricepere și energie defunctul președinte.

Să ni se îngădue a pomeni în treacăt că, după cum pe vremuri cunoscusem personal pe Kemal Ataturk, tot așa am avut cinstea să cunoaștem și pe Excelența Sa Ismet Inonu, căruia mai târziu i-am putut urmări activitatea și ascensiunea, datorită acestei activități.

Așa fiind, putem afirma cu toată certitudinea că actualul regim politic al Turciei nu este amenințat de nici o sguduire și de nici o schimbare și că noul conducător al destinelor poporului turc va continua, ca și predecesorul său, cu aceeași energie, cu același devotament și cu aceiași convingere, desăvârșirea unei opere la a cărei realizare a luat el însuși parte și a adus o prețioasă contribuție încă de la începutul începuturilor.

Ca și Kemal Ataturk, tot așa și Ismet Inonu este militar de carieră. Ca militar, s'a distins prin calități care au făcut din el un comandant în toată puterea cuvântului, atât în războiul mondial, cât mai ales în războiul turco-grec din Asia Mică. In acest din urmă război îl găsim alături și nedespărțit de Ataturk. A fost mâna lui dreaptă, a fost colaboratorul, prietenul și sfetnicul său dela începutul până la sfârșitul campaniei.

După războiu, deși un militar care, până atunci, nu fusese niciodată în cariera diplomatică și nu îndeplinise nici o funcțiune cu caracter oarecum diplomatic, totuși este trimis să reprezinte Noua Turcie și să-i apere interesele la conferința de la Lausanne, unde s'a încheiat tratatul de pace pe ruinele tratatului încheiat vreo doi ani mai înainte la Sèvres între Puterile aliate și guvernul — pare-mi-se, ultimul guvern de la Istanbul al ultimului sultan turc.

Prin tratatul de la Sèvres, Turciei, socotită ca stat învins și fără putința de a opune vreo împotrivire, i se ciunteau cu mult teritoriile și i se impuneau condițiuni grele și umilitoare.

Prin tratatul de la Lausanne, Turcia — de astă dată Noua Turcie republicană — apare în

(Continuare în pag. 2-a)

Două concepții

Nimeni nu poate tăgădui importanța rolului pe care îl joacă factorul moral în raporturile dintre state. Increderea și stima reciprocă sunt elementele principale ale factorului moral care contribue la apropierea între state și la o colaborare activă și sinceră. Nu se poate concepe nici un fel de negociere dacă la începutul ei nu se găsesc aceste două esențiale elemente: increderea și stima între negociatori.

Din acest punct de vedere înțelegem stăruința cu care d. Chamberlain crede în sinceritatea declarației semnată de d-sa și de d. Hitler la München, după acordul asupra problemei cehoslovace.

„Cine ar îndrăzni să condamne — a spus d. Chamberlain în discursul său dela banchetul dela primăria din Londra — pasagiul din declarația prin care se afirmă dorința celor două guverne de a căuta să facă să dispară cauzele de conflicte pe calea negocierilor?".

Increderea absolută pe care d. Chamberlain o acordă actului semnat la München izvorăște, desigur, din concepția d-sale despre valoarea cuvântului dat și despre posibilitățile unui acord pe calea negocierilor. Pentru d. Chamberlain negociere înseamnă hotărirea anticipată la concesiuni reciproce și voința de a nu privi problema în discuție numai prin prizma intereselor egoiste. Este desigur o concepție ideală despre viața internațională — este, în esență, însăși concepția pe temeiul căreia a funcționat Societatea Națiunilor. Obiectivul fiind pacea, d. Chamberlain socotește că pe calea negocierilor amicale ea poate fi ușor obținută.

Cine ar putea condamna o asemenea concepție izvorită din cele mai bune intențiuni și conformă cu sentimentele cele mai nobile ale omului? Dar în opunere cu această concepție există o alta: aceea a cancelarului Hitler. Fuehrerul nu exclude desigur calea negocierilor, dar o leagă de condiția prealabilă a satisfacerei „drepturilor" Germaniei.

„Germania nu va merge niciodată la Canossa" — a spus d. Hitler în ziua de 10 Noembrie. „Dacă vre-o altă părere se va opune cu încăpățânare la realizarea drepturilor noastre pe calea negocierilor, nimeni nu va fi în drept să se mire când ne vom realiza aceste drepturi CĂ ALTĂ CALE dacă cea normală ne va fi refuzată".

Fără să mai insistăm asupra aluziei vizitei la Canossa, deosebirea între concepția d-lui Chamberlain și aceea a d-lui Hitler este evidentă. Pentru d. Hitler negocierile trebue să ducă neapărat la realizarea „drepturilor" Germaniei, altfel ea și le va realiza pe altă cale, adică pe calea forței, fiindcă alta nu există. Sau, cu alte cuvinte, așa cum s'a petrecut cu Austria și așa cum s'a petrecut cu Cehoslovacia. Și într'un caz și în celălalt realizarea „drepturilor Germaniei" a fost precedată de negocieri, dar de negocieri sub amenințarea recurgerii la „cealaltă cale". Pornind dela ideea că Germania este suverană în aprecierea și fixarea „drepturilor" ei și că, de pildă, „d-nii parlamentari englezi" n'au căderea să se pronunțe asupra lor, concepțiunea d-lui Hitler este că negocierile nu pot servi decât, eventual, la înlăturarea forței, iar nici decum la discutarea sau reducerea „drepturilor germane".

Pentru d. Chamberlain negocierea are cu totul altă înțelegere: ea presupune examinarea pretențiunilor în discuție, dreptul de a le judeca și legitimitatea și oportunitatea și, implicit, posibilitatea de a înlătura pe acelea exagerate sau neîntemeiate.

Opoziția dintre aceste două concepțiuni este evidentă și, după părerea noastră, tocmai în ea stă primejdia cea mare pentru pace. Politica lui Briand a fost fatală pentru pacea europeană tocmai fiindcă pornise din aceiași concepție idealistă ca a d-lui Chamberlain. Aristide Briand credea în mod sincer în factorul moral al negocierilor, credea până la absurd și, în timp ce activitatea sa diplomatică se bizuia pe farmecul ei și pe forța raționamentului, de cealaltă parte se înmulțeau tunurile și avioanele și se cultiva religia forței. De altfel primejdia acestei inegalități între negociatori — unul cu ramura de măslin și celălalt cu arma în mână — este recunoscută azi și de cei mai mulți dintre oamenii politici britanici și chiar de d. Chamberlain.

„Nu am servi de loc cauza păcii printr'o dezarmare unilaterală" — a spus primul ministru britanic. „Noi englezii suntem în mod vital interesați la conservarea tradițiilor de libertate și trebue să fim gata să jucăm rolul nostru atunci când este vorba de a ne apăra pe calea armelor".

In ziua când alternativa recurgerii la „cealaltă cale", pe care o reamintește mereu d. Hitler, va puteă fi pusă înainte de toți partenerii la o eventuală negociere, primejdia ei va fi cu mult redusă și negocierile pașnice vor avea mai multe șanse de reușită. Atâta timp însă cât în jurul mesei vor fi două categorii de negociatori: unii înarmați și hotăriți să recurgă la forță și alții încrezători numai în puterea persuasiunei, sau războiul va fi inevitabil sau pacea va continua să fie țesută din „victorii" ca acea dela München.

Și într'un caz și în cellalt ar fi în dauna civilizației și a bunelor raporturi între națiuni.

INSEMNĂRI
UN FEL DE „MEA CULPA"

Trebue să fac „mea culpa": aveau dreptate cei vechi, caşi contimporanii mei, să spună că mintea sănătoasă într'un corp sănătos, crește și înflorește pe arenele sportive! M'am convins și eu!

Voiți proba?... „Am vizionat o exhibiție de o factură excepțională. Cei cari trebuiau să înscrie la scor, au oscilat, întrucât extremul de dreapta a acționat lent în fața porții. Au activat trei înaintași de marcă, dar puși în dificultate de fundași, au plonjat, și arbitrul a acordat corner... Altul a degajat vertiginos, iar ceilalți intrând în careul advers, au expediat prompt peste bară... Un bun plasat a facilitat deschiderea scorului, căci s'a tras scurt prin poartă... Balonul a fost menținut în stil definitiv, de aceeaș vedetă în genul său personal, centrând pe jos și pasând, pe când arbitrul acorda corner... Un corner bătut de acelaș, a fost respins de portar, prompt, cu pumnii, și apoi, neputând degaja, a reluat cu capul peste bară, trăgând susținut... Câteva demarări bruște ale half-centrului, combinate cu o savantă driblare din partea insideului stâng, a impus o notă de dominare fecundă, când arbitrul fluieră sfârșitul..."

Onorat cititor, protestezi că n'ai înțeles nimic din ce am „vizionat" eu acolo?... Nici eu, pe onoarea mea!

Doar un lucru știu: După ce am strigat acolo, tare, „bravo", — ca să nu fiu ucis, — când porneam acasă îmi venea parcă să zbor.... Simțeam eu bine că am o minte mai sănătoasă într'un corp mai sănătos...

M. Negru

O descoperire senzațională a soților Joliot-Curie

Aparate noui pentru prepararea unei cantități de radioelemente, cum nu și-a închipuit nimeni până acum. — Cumplita taină a cancerului va fi pătrunsă oare?

Soții Joliot-Curie vor dispune în curând de echivalentul a 30 grame de radium, în timp ce nu există mai mult de 10 grame în lumea întreagă.

Iată ce a declarat în această privință, d. Joliot:

— „Mai întâi, publicul trebue să știe ceea ce facem noi aici îi aparține numai lui. Să știe apoi că omul de știință, care cercetează fără scopul imediat de a lecui sau ameliora este tot atât de trebuincios omenirii ca și medicul care urmărește numaidecât vindecarea. Când, în 1928, soția mea și cu mine am strâns în laboratorul nostru cantități de poloniu egale celor ce s'ar fi putut împrăștia în restul lumii și când am creat arma ce trebuia să ne ducă la **radioactivitatea artificială**, nu ne-am gândit că această armă ar putea servi la ceva imediat și practic.

ECHIVALENTUL A 30 GRAME DE RADIUM

„Intâmplarea este aliatul nostru uneori — spunea d. Joliot reprezentantei confratelui parisian — nu oare întâmplarea ne-a făcut ca, degresând anumite piese cu un solvant organic și folosind judicios vaporii acestui solvant, să izbutim a trece de la tensiunea de 500.000 la aceea de 1.200.000 volți?

Astăzi, când ciclotronul de la Collège de France este gata să intre în funcțiune, cele două laboratoare ale noastre, **singurele pe lume, posedă cinci aparate diferite pentru bombardarea atomilor.**

Putem anunța acum că am izbutit să preparăm **cantități de radioelemente în așa proporții, încât creațiunea lor ar fi necesitat intervenția a 30 grame de radium.** Înțelegeți foarte bine importanța unui astfel de rezultat, când știți că, **în laboratoarele de cercetări din lumea întreagă nu există astăzi decât vreo zece grame de radium,** dintre care trei la Institutul de radium și vreo câteva sute de „**milicurii de poloniu**", derivatul său".

TERIBILA TAINA A CANCERULUI VA FI PATRUNSĂ?

D. Joliot a continuat:

— „In colaborare cu doctorii Lacqssagne și Leblond de la Institutul de radium, am început să facem cercetări de or-

(Continuare în pagina 2-a)

Regele Impărat al Italiei
a împlinit Vineri 70 de ani

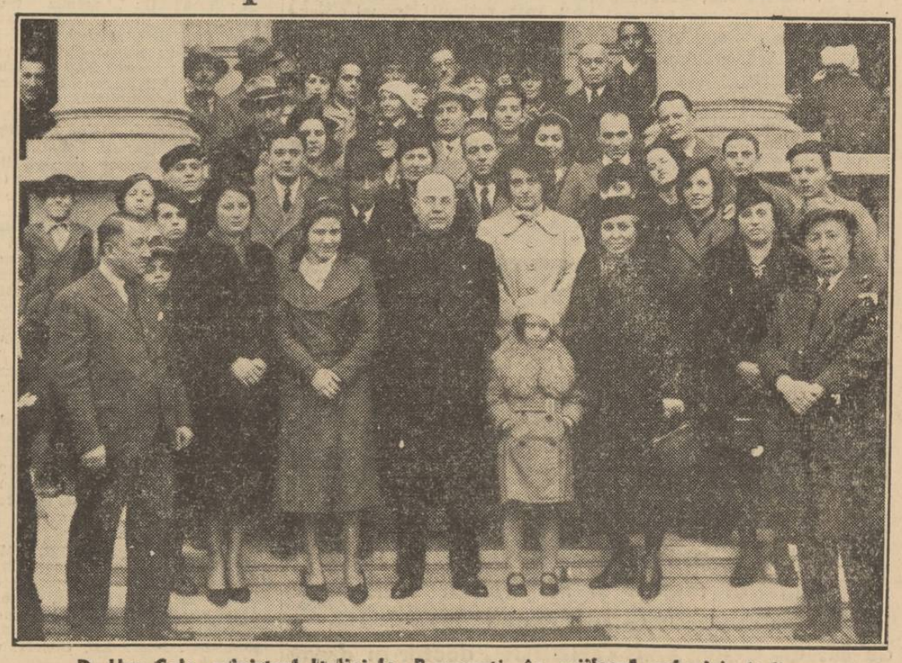

D. Ugo Sola, ministrul Italiei la București, în mijlocul coloniei italiene la aniversarea de Vineri